

~
*‘Als gulden al de lanen zijn
Hoe zullen dan de zalen zijn
Van ‘t hemels paradijs?’*
~



Provincie Noord-Brabant
Postbus 90151
5200 MC 's-Hertogenbosch
Telefoon (073) 681 28 12
E-mail info@brabant.nl
Internet www.brabant.nl

Vormgeving
Imagro b.v., Ottersum

Fotografie
Emiel Rijken, Brabants Landschap
Rob Reijnen, Foto Natura

De tekstregel aan de
binnenzijde van de brochure
is vrij naar het gedicht
'Najaarslaan' van
Jacqueline E. van der Waals
(1868-1922)

In samenwerking met:



Brabants Landschap

Brabants Particulier Grondbezit



Op de bres voor onze groene kathedralen
Subsidieregeling voor herstel en behoud lanen op landgoederen

Provincie Noord-Brabant



Verspreid over de particuliere landgoederen in Noord-Brabant ligt ongeveer 200 km aan monumentale lanen. Ruim driekwart hiervan verkeert in matige tot slechte staat. Willen we ze voor de toekomst behouden, dan moeten ze ingrijpend worden aangepakt. Maar deze herstelmaatregelen zijn kostbaar. Daarom heeft de provincie een 'lanenregeling' ingesteld om particulieren hierbij te helpen.



Lanen bepalen de structuur van een landgoed. Afhankelijk van de cultuurstroming waarbinnen ze tot stand kwamen, vormen ze zichtassen, een ster, vierkant, driehoek of ander patroon. Op deze manier bekeken zijn het levende getuigen van de schoonheidsopvatting uit één of meer tijdperken. Bijvoorbeeld de Renaissance, Barok, Verlichting of Romantiek.

Al zolang ze bestaan, mogen lanen zich verheugen in de belangstelling van het publiek. Het lijkt wel of mensen van nature graag wandelen door deze groene kathedralen. Onbewust geven zij 'richting' aan (het leven van) de wandelaar. En meer praktisch gezien bieden zij hem beschutting tegen wind en zon. 'Lommerrijke lanen' zijn veelvuldig bezongen in proza en poëzie, wat ook geldt voor het spelen van het zonlicht door het lozer. Om nog maar te zwijgen over de kleurenpracht in de herfst.

Naarmate de bomen ouder worden, neemt de ecologische betekenis van een laan toe. Ze bieden onderdak aan vleermuizen en hollenbroeders onder vogels als spechten, kauw en boomklever.

Andere tijden

De lanen zelf leveren economisch gezien weinig tot niets op. Daarentegen is het onderhoud van lanen een kostbare aangelegenheid. 'Vroeger' konden landgoedeigenaren uit landbouw, bosbouw en jacht genoeg inkomsten genereren voor de instandhouding van hun landgoed. Tegenwoordig zijn de opbrengsten van deze economische peilers niet meer voldoende hiervoor.

Voor het voortbestaan van een laan is op bepaalde momenten verjonging nodig. Om rigoureuus en grootschalig kappen te voorkomen, is het van belang binnen één landgoed te streven naar een gevarieerde leeftijdsopbouw van de lanen. Maar willen volgende generaties nog van de lanen kunnen genieten, dan zijn ingrijpende maatregelen soms toch onvermijdelijk.

Reddingsoperatie

Naar schatting kost de restauratie van alle verwaarloosde lanen op de particuliere Brabantse landgoederen

Op de bres voor onze groene kathedralen



tussen de vijf en zes miljoen euro. Als reddingsoperatie ontwikkelde de provincie samen met het Brabants Particulier Grondbezit (BPG) en Brabants Landschap een aparte subsidieregeling voor lanen op gronden van particulieren. De provincie stelt geld ter beschikking voor de regeling. De uitvoering is gemandateerd aan Brabants Landschap, meer speciaal het Coördinatiepunt Landschapsbeheer. Het regulier onderhoud van de lanen komt niet in aanmerking voor deze subsidie.

Maatwerk in lanenplan

De aanvrager dient een plan in waarmee hij de noodzaak tot restauratie van de lanen onderbouwt. Het bevat een schets van zowel de historische als de actuele waarden, bijvoorbeeld aan de hand van kaartmateriaal. Verder geeft het concrete maatregelen en een lange termijnvisie. Het vooraf noemen van bijzondere en kwetsbare planten en dieren is nodig voor een (eventuele) ontheffing van de Flora- en Faunawet. Ook is een

overzicht van het landgebruik direct grenzend aan de laan vereist (bos of cultuurland). Het lanenplan voorziet in zowel het verjongen van bestaande lanen als het verantwoord terugbrengen van verdwenen lanen. Bij het laatste moet aangetoond worden dat ze er al vóór 1940 lagen.

Iedere laan is anders, en dit geldt evenzeer voor de plannen. Laanherstel is maatwerk, er is geen standaardoplossing voor.

Per laan worden andere afwegingen gemaakt. Bij een hoge ecologische waarde kan het onwenselijk zijn bomen te kappen, terwijl de laan daar uit cultuurhistorisch oogpunt misschien wél om vraagt.

Pas als het lanenplan is goedgekeurd, kan subsidie voor de uitvoering worden aangevraagd. Het heeft de voorkeur om het plan op te laten stellen door een gespecialiseerd bureau.

Aanvragen?

Subsidie kunt u aanvragen bij het Coördinatiepunt Landschapsbeheer (0411-622775). Voor advies kunt u contact opnemen met Brabants Particulier Grondbezit (0183-400533). De volgende websites geven uitgebreide informatie en bevatten documenten die zijn te downloaden: www.brabantslandschap.nl, www.bp-grondbezit.nl, www.brabant.nl.

Wat is een monumentale laan? Een laan is een weg of pad met aan weerszijden een begeleidende beplanting van bomen die op regelmatige afstand van elkaar in een rij staan. Meestal zijn de bomen van dezelfde leeftijd en van dezelfde soort met een takvrij stamstuk. Een laan is monumentaal wanneer hij van vóór 1940 dateert en onderdeel uitmaakt van een landgoed. Vaak vormt de laan het visitekaartje van zo'n landgoed.



Uitvoeringsplan

In het uitvoeringsplan worden voorstellen gedaan voor uitvoeringswerkzaamheden als verwijdering van zieke en dode bomen, aanplant van nieuwe, snoei, bodembehandeling, bemesting, egalisering van het wegdek en dunning van het aangrenzende bos. In het plan wordt ook aangegeven welke vergunningen en ontheffingen nodig zijn vóór het werk kan starten. Een communicatieplan is geen overbodige luxe: licht de gemeente en omwonenden in om te voorkomen dat het werk moet worden stilgelegd.

De financiële vergoedingen

De subsidievoorwaarden voor de lanenregeling staan vermeld in de 'Beleidsregel subsidie natuur en landschap' en in het Beoordelingskader 'Herstel en behoud van monumentale lanen'. Dit zijn de financiële vergoedingen:

- Voor het opstellen van een 'lanenplan' kan een landgoedeigenaar een vergoeding krijgen van 80% van de kosten tot een maximum van 5.000 euro.
- Voor uitvoeringsmaatregelen kan een landgoedeigenaar een vergoeding krijgen van 80% van de kosten tot een maximum van 50.000 euro per jaar.